

Gemeente
Amsterdam

Uitvoeringsagenda
NACHTCULTUUR

2023-2026

Voorwoord

De nachtcultuur is heel belangrijk voor de stad: cultureel, sociaal en economisch. Daarom presenteerde het college van burgemeester en wethouders midden in de coronacrisis de Nachtvisie (2021), een belangrijke erkenning voor de nachtcultuur. Daar is het niet bij gebleven. Erkenning klinkt door in het Amsterdams Akkoord van de coalitie en in bestuurlijke afspraken en beleid. Een voorbeeld hiervan is dat voorzieningen voor nachtcultuur onderdeel zijn van het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2027.

De Amsterdamse nacht slaapt nooit, steeds zijn er weer plekken waar je een wezenlijk deel van jezelf en van deze stad kunt ontdekken, kunt onderzoeken en kunt delen met anderen. Dit maakt dat de nacht cultuur ademt, al decennialang. Vernieuwende muziekgenres kwamen tot wasdom in het donker. Festivals als Valtifest en Milkshake brachten theatrale presentatie op een hoger niveau. Amsterdam Dance Event is uitgegroeid tot een mondiaal brandpunt voor artiesten en professionals in de nachtcultuur. Als wethouder ben ik mij heel bewust van het belang van nachtcultuur voor de stad. Amsterdam is ook altijd de stad geweest met volop ruimte voor alternatieve nicheprogrammering, eigenzinnig experiment en vrijplaatsen waar gemarginaliseerde groepen zichzelf kunnen zijn. Een paar voorbeelden uit deze eeuw: Radion, Sexyland World, Skate Café, De School, Garage Noord, De Trut, Club Church, Lovelee en Bitterzoet. De stad blijft een nachtelijk podium bieden voor vooruitstrevende initiatieven en uitzonderlijke talenten.

Je kunt met recht stellen dat Amsterdam steeds broedplaats en etalage is voor de ontwikkeling van de nachtcultuur. Als dat allemaal ineens stopt, is het niet zomaar terug. Na corona staat de nachtcultuur voor grote uitdagingen:

het herstel verloopt vaak moeizaam, plekken in de stad blijven schaars, allerlei kosten zijn schrikbarend gestegen, het publiek moet keuzes maken in waar het geld besteedt. Toch is het nachtleven op de weg terug. Amsterdammers en bezoekers van de stad ontmoeten elkaar weer in het donker. Vooral voor jonge Amsterdammers die hun eerste uitgaansjaren moesten missen, is het een verademing dat ook zij de nacht kunnen ontdekken. Aan hen heb ik vaak gedacht tijdens de pandemie, toen ik me herinnerde hoe waardevol die jaren waren voor mij, nieuw in Amsterdam.

Trouwe volgers en nieuwe nachtvinders zijn blij dat ze weer terechtkunnen op bekende plekken, al zijn er helaas ook parels uit de nacht zelf verdwenen. Intussen ontstaan er weer nieuwe initiatieven die ruimte bieden aan ontluikend talent. Bij makers is er nieuw enthousiasme, zowel artistiek als organisatorisch. Er is een nieuwe Nachtburgemeester gekozen. Er worden extra 24-uursvergunningen verstrekt. Over enige tijd is Zuidoost met de Tunnel een toonaangevende nachtlocatie rijker.

Met deze Uitvoeringsagenda Nachtcultuur schrijven we een volgend hoofdstuk: we vertalen allerlei aanbevelingen en hartenkreten uit de Nachtvisie in concrete stappen. De agenda bevat actiepunten en maatregelen die het klimaat verbeteren voor een bloeiende nachtcultuur. We maken er ook middelen voor vrij: er gaat 1 miljoen euro naar de Amsterdamse nachtcultuur, onder andere voor aan de nachtcultuur gerelateerde inhoudelijke programma's, nachtcultuurbroedplaatsen en nieuwe nachtcultuurplekken in Zuidoost en Nieuw-West. Daarnaast komt er een pilot met een geluidsisolatiefonds. Voor talentontwikkeling gericht op jongeren en nachtcultuur is er 1,2 miljoen euro beschikbaar.

We gaan deze agenda uitvoeren in samenspraak met de betrokken afdelingen en met de stadsdelen. We betrekken ook de sector zelf zoveel mogelijk bij de uitvoering. Als gemeente geven we invulling aan onze rol op een manier die recht doet aan de belangen van dag en nacht. Samen met maatschappelijke partijen, gebiedsontwikkelaars en de cultuursector zelf kunnen we met de maatregelen uit deze agenda de nachtcultuur de boost geven die zij verdient als vitaal onderdeel van het culturele leven in Amsterdam. Wie meer wil weten over het belang en de waarde van een levende nachtcultuur, kan het best de interviews in de Nachtvisie (her)lezen. Voor dit stuk hebben we er passende quotes uitgehaald. Wat mij nog steeds treft aan die verhalen, is de liefde voor de stad, voor de nacht en voor de diversiteit van haar inwoners. Als gemeente doen we er goed aan die liefde te koesteren en de ruimte te geven.

Touria Meliani
Wethouder Kunst en Cultuur

Foto genomen in Our House.

Inhoudsopgave

	Voorwoord	2		Uitdagingen	15
1	Inleiding	5		Actiepunten en maatregelen	15
	Van Nachtvisie naar uitvoering	5		5. Structurele overlegvorm met Nachtburgemeester en Nachtraad	15
	Doel uitvoeringsagenda	6		<i>Maatregel 8: Het opzetten van een duurzame overlegstructuur tussen de gemeente en de sector</i>	16
	Leeswijzer	6		6. Loket voor de nacht	16
2	Ruimte en regelgeving	8		<i>Maatregel 9: Het uitbreiden van de taken van Stichting N8BM met passende financiële ondersteuning</i>	17
	Uitdagingen	9			
	Actiepunten en maatregelen	10	4	Subsidies en ondersteuning sector	18
	1. Permanente en tijdelijke plekken voor cultuur in de nacht	10		Uitdagingen	18
	<i>Maatregel 1: Het uitvoeren van een stadsbreed locatie- en haalbaarheidsonderzoek</i>	10		Actiepunten en maatregelen	19
	<i>Maatregel 2: Het opnemen van nachtcultuur in het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2027</i>	10		7. Subsidiereregelingen en ondersteuning	19
	<i>Maatregel 3: Het verkennen van het Agent of Change-principe tot een Amsterdams model</i>	11		<i>Maatregel 10: Het openstellen van een incidentele regeling voor jongeren</i>	19
	2. Nachtcultuur op tijdelijke locaties	11		<i>Maatregel 11: Het opzetten van een pilot fonds geluidsbeperking en -isolatie</i>	19
	<i>Maatregel 4: Het mogelijk maken van nachtcultuurbroedplaatsen</i>	12		<i>Maatregel 12: Het maken van ruimte binnen het Kunstenplan voor crossovers van dag- en nachtcultuur</i>	20
	3. Behoeften van bewoners in kaart brengen	13		8. Begeleiding initiatiefnemers nachtcultuur	20
	<i>Maatregel 5: Het uitvoeren van een onderzoek naar de behoeften van bewoners op het gebied van nachtcultuur</i>	13		<i>Maatregel 13: Het opstellen van een gemeentelijke routekaart voor nachtcultuurinitiatieven</i>	20
	4. Stroomlijnen gemeentelijke processen en procedures	13		9. Juridisch kader voor culturele clubs	20
	<i>Maatregel 6: De huidige werkgroep nachtcultuur inbedden in de ambtelijke organisatie</i>	13		<i>Maatregel 14: Het onderzoeken van de haalbaarheid van het concept culturele clubs als juridische entiteit</i>	21
	<i>Maatregel 7: Het uitvoeren van een analyse van de bestaande regelgeving van de gemeente omtrent nachtcultuur</i>	14		10. Kennisoverdracht en mentorschap	21
3	Vertegenwoordiging sector	15		<i>Maatregel 15: Het faciliteren van de oprichting en uitvoering van een Academie van Clubcultuur</i>	21
			5	Financieel kader	22

1 Inleiding

Van Nachtvisie naar uitvoering

In de nacht kunnen Amsterdammers en bezoekers deelnemen aan en genieten van cultuur die de stad verrijkt en een wezenlijk onderdeel is van het verhaal van Amsterdam. Het is een plek waar men zichzelf kan ontdekken én zijn. We willen dat de stad in de nacht aantrekkelijk en behouden blijft voor artiesten, creatieven en organisatoren, en nog toegankelijker wordt voor iedereen die zich thuis voelt in de Amsterdamse nacht.

Als eerste stad in Nederland formuleerden we in 2021 een integrale visie op de waarde en het belang van nachtcultuur voor de stad. Diversiteit, inclusie, sociale en fysieke veiligheid en toegankelijkheid zijn daarbij belangrijke thema's. Het doel van de Nachtvisie was om de belangrijkste thema's voor de sector en de stad te inventariseren, zodat we de nachtcultuur steviger en meer integraal kunnen borgen in het gemeentelijk beleid. Dit betreft zowel kunst en cultuur als tal van andere beleidsterreinen, zoals diversiteit, stedelijke ontwikkeling, economie, verkeer, gezondheid en de openbare orde.

Met de Nachtvisie is de sociale, economische, culturele en artistieke waarde van nachtcultuur beschreven. Ook geeft de Nachtvisie aan wat ervoor nodig is om deze waarde te behouden en te versterken. Een van de grootste aandachtspunten is dat initiatieven voor nachtcultuur te maken hebben met schaarste aan beschikbare plekken en een gebrek aan spreiding over de stad. Tegelijkertijd zijn er gezien de aard van nachtcultuur specifieke randvoorwaarden nodig, zoals een goede infrastructuur en maatregelen om veiligheid te waarborgen en overlast te voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan extra geluidsisolatie van panden en nachtelijke bereikbaarheid via het openbaar vervoer.

De Nachtvisie heeft opvolging gekregen in het coalitieakkoord voor 2022-2026. De ambities van de coalitie in het Amsterdams Akkoord vormen daarom een belangrijk uitgangspunt voor deze Uitvoeringsagenda. De agenda is bovendien nu gekoppeld aan het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2027 (SHP Kunst en Cultuur), dat in 2023 wordt vastgesteld. Hiermee bepalen we mede de koers en de strategie voor het creëren van ruimte voor nachtcultuur in de bestaande en de toekomstige stad. In het nieuwe Horecabeleid, Broedplaatsenbeleid en met de herijking van het Evenementenbeleid voor o.a. festivals, zoals beschreven in de raadsbrief van 25 mei 2023, worden de kansen en mogelijkheden voor een rijke nachtcultuur beschreven en verkend. En nachtcultuur krijgt een plek tijdens jubileumjaar Amsterdam 750. Tot slot zetten we met de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur 2025-2028 in op een artistiek-inhoudelijke impuls aan de nacht.

Deze uitvoeringsagenda omvat de hoofdpunten waar wij ons de komende tijd op richten. We beschrijven concrete, uitvoerbare acties en verbinden hier financiële middelen aan. We zijn ons ervan bewust dat er meer wensen en grotere uitdagingen zijn dan vastgesteld in deze uitvoeringsagenda, zoals toegankelijk en betaalbaar openbaar vervoer in de nacht of bijvoorbeeld het omgaan met landelijke en lokale ontwikkelingen op het gebied van preventie van gehoorschade. Ook zullen er uit de hier beschreven acties ongetwijfeld meer volgen. Hier zullen wij ons steeds toe blijven verhouden en voor blijven inzetten.

Doel uitvoeringsagenda

Met deze agenda geven we uitvoering aan een aantal belangrijke aandachtspunten uit de Nachtvisie. De totstandkoming van de Nachtvisie heeft waardevolle inzichten opgeleverd over de obstakels waar makers en initiatiefnemers tegenaan lopen, ook waar het de rol van de gemeente betreft. Na de vaststelling van de Nachtvisie zijn we meteen gestart met een aantal acties. Voorbeelden zijn de Stimuleringsregeling opstart Amsterdamse nachtcultuur na corona, het in 2022 gestarte spreekuur nachtcultuur, waarmee we inmiddels zesentwintig creatieve initiatieven, collectieven en clubeigenaren verder hebben kunnen helpen of adviseren, en structureel overleg met de inmiddels gevormde Nachtraad Amsterdam. Verder hebben we waar mogelijk de opening van nieuwe plekken voor nachtcultuur gefaciliteerd: Kanaal40 in Centrum, Levenslang in Oost en De Tunnel in Zuidoost. Nieuwe locaties, waaronder in Zuidoost en Nieuw-West, zijn in voorbereiding. De afdeling Kunst en Cultuur heeft werkbezoeken gebracht aan onder andere Londen, New York en Berlijn, om kennis te nemen van initiatieven en concrete beleidsmaatregelen voor een succesvolle inbedding van de nachtcultuur in de stad. Onze bevindingen krijgen hun vertaling in de maatregelen van deze agenda. De Uitvoeringsagenda Nachtcultuur 2023-2026 is tot stand gekomen in samenspraak met de gemeenteraad, de stadsdelen, belanghebbenden uit de sector en betrokkenen van daarbuiten. De maatregelen van de agenda vormen een concrete aanpak om duurzaam verder te bouwen aan de Amsterdamse nachtcultuur. Een gewaarborgde, bestendige en florierende nachtcultuur is mede afhankelijk van een gezamenlijke inspanning. Hiertoe zullen we binnen de gemeente intensief samenwerken met de volgende afdelingen en directies: Kunst en Cultuur binnen de directie Economische Zaken (coördinerend), Bureau Broedplaatsen, Stedelijk Evenementen Bureau, Ruimte en Duurzaamheid, Maatschappelijke Voorzieningen, alle stadsdelen en stadsgebied Weesp, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Onderzoek,

Informatie en Statistiek, Grond en Ontwikkeling, Openbare Orde en Veiligheid en GGD (zie ook Maatregel 6: De huidige werkgroep nachtcultuur inbedden in de ambtelijke organisatie, van Kunst en Cultuur naar een gemeentebrede flexibele inzet). Dat betekent dat alle directies het dossier nachtcultuur moeten beleggen binnen de bestaande inzet. Verder onderhouden we nauw contact met het veld via onder andere de Nachtraad, Stichting Nachtburgemeester, het Amsterdams Fonds voor de Kunst en het spreekuur nachtcultuur.

Leeswijzer

De Uitvoeringsagenda Nachtcultuur is onderverdeeld in drie thema's. Per thema is een aantal actiepunten geformuleerd, in totaal tien. In hoofdstukken 2 tot en met 4 staat bij elk actiepunt beschreven welke maatregelen wanneer worden genomen om tot resultaten te komen. De tien actiepunten worden met in totaal vijftien maatregelen uitgevoerd.

'De nachtcultuur is een plek van zelfexpressie en van community-expressie, maar ook voor traditie en immaterieel erfgoed waarin we samenkomen en rituelen uitvoeren. Zowel creatief als maatschappelijk is het nachtleven dus cultuur.'

Helena Castro, stichting Nachtburgemeester, Nachtvisie (2021)

Ruimte en regelgeving

1. Permanente en tijdelijke plekken voor cultuur in de nacht
2. Nachtcultuur op tijdelijke locaties
3. Behoeften van bewoners in kaart brengen
4. Stroomlijnen gemeentelijke processen en procedures

Vertegenwoordiging sector

5. Structurele overlegvorm met Nachtburgemeester en Nachtraad
6. Loket voor de nacht

Subsidies en ondersteuning sector

7. Subsidiereregelingen en ondersteuning
8. Begeleiding initiatiefnemers nachtcultuur
9. Juridisch kader voor culturele clubs
10. Kennisoverdracht en mentorschap

3 thema's, 10 actiepunten, 15 maatregelen

Maatregel 1:

Uitvoeren van een stadsbreed locatie- en haalbaarheidsonderzoek

Maatregel 2:

Opnemen van Nachtcultuur in het Strategisch Huisvestingplan Kunst en Cultuur 2023-2027

Maatregel 3:

Verkennen van het Agent of Change-principe tot een Amsterdams model

Maatregel 4:

Mogelijk maken van nachtcultuurbroedplaatsen

Maatregel 5:

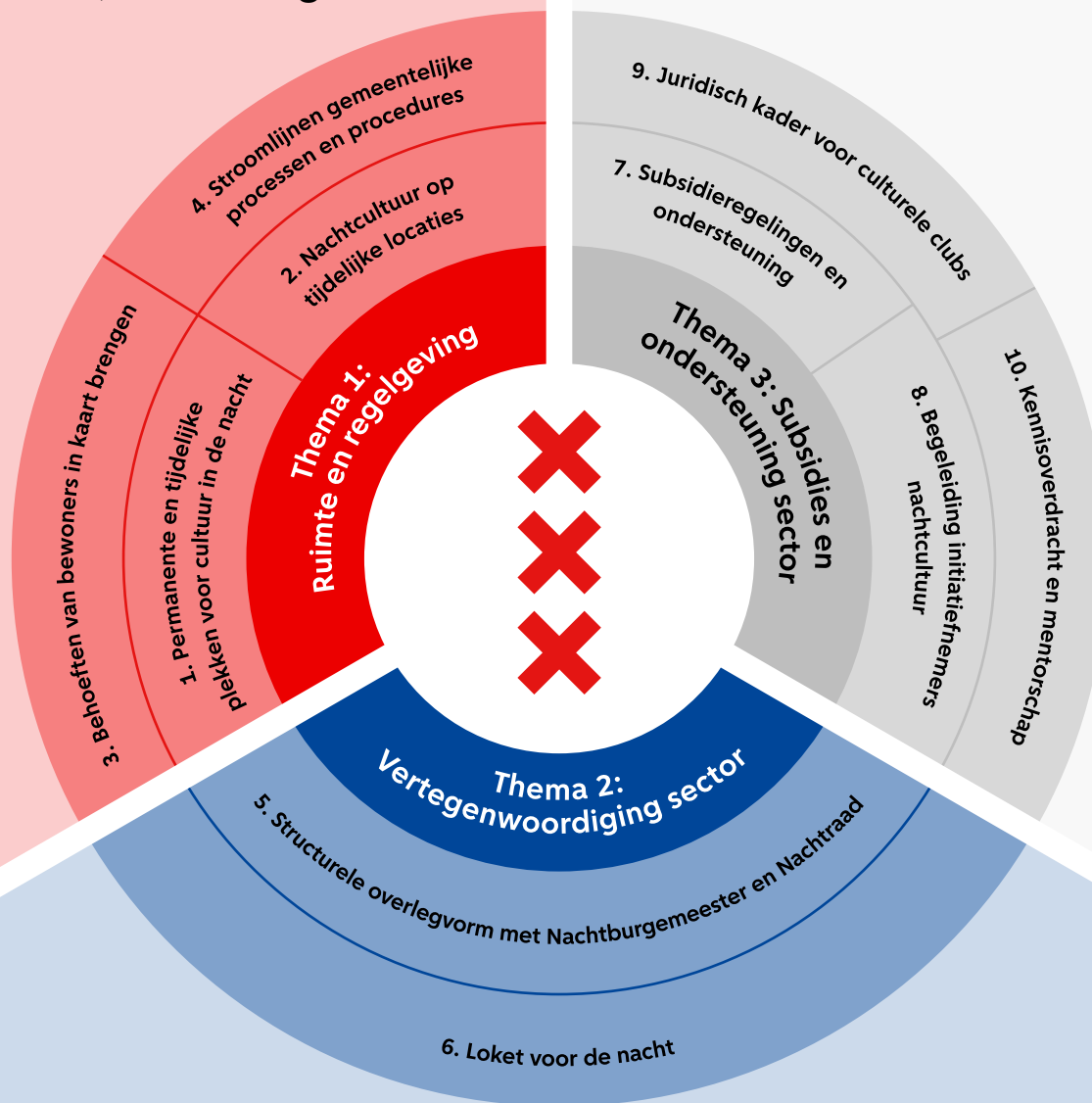
Onderzoek naar de behoeften van bewoners op het gebied van nachtcultuur

Maatregel 6:

Huidige werkgroep nachtcultuur inbedden in de ambtelijke organisatie

Maatregel 7:

Analyse naar bestaande regelgeving van de gemeente omtrent nachtcultuur

Maatregel 8:

Opzetten van een duurzame overlegstructuur tussen de gemeente en sector

Maatregel 9:

Uitbreiden van de taken van Stichting N8BM met passende financiële ondersteuning

Maatregel 10:

Openstellen van een incidentele regeling voor jongeren

Maatregel 11:

Opzetten van een pilot fonds geluidsbeperking en -isolatie

Maatregel 12:

Maken van ruimte binnen het Kunstenplan voor crossovers dag- en nachtcultuur

Maatregel 13:

Opstellen van een gemeentelijke routekaart voor nachtcultuur initiatieven

Maatregel 14:

Onderzoeken van de haalbaarheid van het concept culturele clubs als juridische entiteit

Maatregel 15:

Faciliteren van de oprichting en uitvoering van een Academie van Clubcultuur

2 Ruimte en regelgeving

AMSTERDAMS AKKOORD 2022-2026

‘Het nachtleven en festivals spelen een cruciale rol in de vernieuwing van de Amsterdamse cultuur. Ze zijn uniek, behoren tot de internationale voorhoede en zijn onderdeel van het culturele aanbod in de stad. Bij de uitwerking van de nachtvisie kijken we daarom naar de mogelijkheden voor meer 24-uursvergunningen en meer ‘verlaatjes’ zodat ook kwalitatief kan worden geprogrammeerd in het centrum.

We stimuleren crossovers tussen nachtleven en culturele instellingen zoals musea. In gebiedsontwikkelingen wordt expliciet ruimte gemaakt voor nachtcultuur en wordt gekeken naar tijdelijke invulling.

We kijken actief waar er ruimte voor nachtleven en rafelranden kan worden toegevoegd bij gebiedsontwikkeling.’

In een fijnmazige stad als Amsterdam zijn de verdeling en de inrichting van de schaarse ruimte in hoge mate bepalend voor de kwaliteit van de stedelijke omgeving. Allerlei functies strijden om een plek. Regelgeving is erop gericht om de kwaliteit van de omgeving te waarborgen en te vergroten, rekening houdend met de belangen van tal van partijen: inwoners, ondernemers, initiatiefnemers, gebiedsontwikkelaars, maar ook partijen die verantwoordelijk zijn voor diverse vormen van infrastructuur, zoals GVB, Vervoerregio Amsterdam, Havenbedrijf Amsterdam, Waternet, Liander en energie- en communicatiebedrijven. De gemeente Amsterdam erkent dat er binnen dat spanningsveld van belangen ruimte nodig is voor een vitale nachtcultuur en dat diversiteit in het aanbod en de spreiding hiervan essentieel is.

Uitdagingen

In de gesprekken ter verkenning van de Nachtvisie kwam herhaaldelijk naar voren dat er in Amsterdam gebrek is aan zowel tijdelijke als permanente ruimte voor nachtcultuur. Dit horen wij ook telkens terug op het spreekuur nachtcultuur. Bestaande en bewezen locaties zijn vaak onvoldoende beschermd bij nodige gebiedsontwikkelingen, maar ook voor veranderende regelgeving en veranderende verhoudingen in de buurt. Dit staat continuïteit voor nachtcultuur in de weg en voorkomt bijvoorbeeld dat er investeringen worden gedaan in dure isolatie van tijdelijke locaties. Buurtbewoners blijven daardoor huiverig voor nieuwe nachtcultuurlocaties. Vooral in de delen van de stad met een bouwopgave staan bestaande, vaak tijdelijke, locaties onder druk.

In de praktijk zijn (nieuwe) initiatieven vaak moeilijk inpasbaar binnen bestaande bestemmingsplannen. Ook wanneer er een locatie is gevonden geven initiatieven aan dat er veel kennis nodig is van gemeentelijke procedures, maar ook tijd en geld om voet aan de grond te krijgen. Daarnaast moet er rekening gehouden worden met eventuele (verwachting van) overlast voor de buurt. De nacht kent tal van positieve aspecten, maar loopt vaak het risico te worden gereduceerd tot overlastdossier. Initiatiefnemers krijgen verder te maken met veel en soms tegenstrijdige regelgeving of zij lopen aan tegen onduidelijkheid in de vergunningverlening. Voor initiatiefnemers en organisatoren is het lastig om door de bureaucratie te navigeren. Een ander concreet aandachtspunt is dat de huren en andere vaste lasten hoger worden en kleine initiatieven onevenredig hoge leges betalen. Dit belemmert de organisatie van kleinschalige, unieke initiatieven, terwijl die juist dikwijls voor experiment, vernieuwing en diversiteit in het aanbod zorgen.

STADSDEEL NOORD

In de afgelopen jaren is het Hamerkwartier in Noord getransformeerd tot een bruisende plek waar allerlei Amsterdammers en bezoekers hun weg naartoe weten te vinden. Met de geliefde clubs Garage Noord, Skatecafé en horeca als Hotel Goudfazant en FC Hyena, maar ook met nieuwere parels als Benelux en Europizza biedt het gebied voor elk wat wils. In de nabije toekomst start de langverwachte bouw van een aantrekkelijke nieuw stedelijk woon- en werkgebied in het Hamerkwartier.

De NDSM-werf blijft daarnaast onverminderd populair als locatie voor (dance)festivals en nachtcultuur. Maar ook op NDSM is er een grote woningbouwopgave. In het verleden hebben spannende en creatieve plekken aan de randen van de stad bijgedragen aan *placemaking* en het aantrekkelijker maken van de omgeving. Vaak hebben die plekken ruimte gemaakt voor de woningbouwopgave. Het college vindt dat een bloeiende nachtcultuur is in te passen in de ambitieuze woningbouwopgave van de stad.

Actiepunten en maatregelen

'Ik hoop dat er na de pandemie ruimte ontstaat voor nieuwe nachtmakers en dat de gemeente ruimte biedt voor interessante ideeën en makers wegwijst in het woud van regels en subsidies. Gooi de poorten open en kijk wat er ontstaat. Bied niet alleen fysieke ruimte, maar ook ruimte in de regelgeving.'

Ramon de Lima, waarnemend Nachtburgemeester 2019-2023, Nachtvisie (2021)

1. **Permanente en tijdelijke plekken voor cultuur in de nacht**

In het coalitieakkoord voor 2022-2026 hebben de coalitiepartijen afgesproken dat in gebiedsontwikkelingen nadrukkelijk ruimte wordt gemaakt voor nachtcultuur. Zo kunnen we voorkomen dat er nieuwe wijken ontstaan waar geen rekening wordt gehouden met de (toekomstige) behoeften van alle bewoners. Dit sluit aan bij de ontwikkeling van Amsterdam als meerkernige stad en spreiding van voorzieningen. Tegelijkertijd biedt gebiedsontwikkeling kansen om initiatieven die hun waarde en betekenis hebben bewezen op tijdelijke plekken, een nieuwe, permanente plek te geven. Kunst en Cultuur werkt nauw samen met de stadsdelen en de directies Ruimte en Duurzaamheid en Grond en Ontwikkeling om de kansen in stadsontwikkeling te benutten. Hierbij bepalen we vooraf al waar locaties geschikt kunnen worden gemaakt voor kunst en cultuur, waaronder tijdelijke en permanente nachtcultuur (zie maatregel 1), rekening houdend met de aanwezige infrastructuur en locatiegebonden voorwaarden.

Maatregel 1: Het uitvoeren van een stadsbreed locatie- en haalbaarheidsonderzoek

tweede helft 2023 en 2024

We brengen stadsbreed mogelijke gebieden en concrete locaties voor invulling door nachtcultuur in kaart. Daarbij brengt het team Stedelijke Voorzieningen van de directie Ruimte en Duurzaamheid in beeld welke mogelijkheden, kansen en beperkingen er zijn voor permanente én tijdelijke plekken voor nachtcultuur. Hierbij wordt ook gekeken naar minder voor

de hand liggende locaties die mogelijk tijdelijk kunnen worden ingezet. Denk bijvoorbeeld aan schuilkelders, lege tunnels en garages. In dit onderzoek worden zowel bestaande plekken als toekomstige (gebieds) ontwikkelingen meegenomen. Eerder uitgevoerde locatiestudies worden hier ook bij betrokken. Met dit onderzoek kunnen we beter en sneller inspringen op mogelijkheden voor (tijdelijke) nieuwe plekken voor nachtcultuur in onze stad.

Maatregel 2: Het opnemen van nachtcultuur in het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2027

tweede helft 2023

De stad investeert de komende jaren in nieuwe voorzieningen. We maken een inhaalslag voor de culturele infrastructuur in de stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost en geven die op cultureel gebied een stevige impuls. Het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2027 (SHP Kunst en Cultuur) beschrijft per stadsdeel welke concrete kansen en locaties er zijn om ruimte te maken voor kunst en cultuur, waaronder nachtcultuur. Dit SHP Kunst en Cultuur wordt na de zomer 2023 vastgesteld.

Er is op dit moment weinig ruimte voor de nachtcultuur terwijl er een lange lijst is van mooie initiatieven die op zoek zijn. We kijken of en waar we nachtcultuur kunnen faciliteren, bijvoorbeeld bij bestaande of nieuw te ontwikkelen broedplaatsen. Bij de bouw van voorzieningen voor de nachtcultuur moet rekening worden gehouden met geluidsisolatie, bereikbaarheid, veiligheid, mogelijke overlast en regelgeving.

In de Nachtvisie is gesignaleerd dat er grote behoefte is aan permanente plekken voor een bloeiende nachtcultuur. Vertegenwoordigers van de sector hebben inzichtelijk gemaakt aan welke (onder andere ruimtelijke) specificaties en uitgangspunten een plek voor nachtcultuur idealiter moet voldoen. Bij vrijkomende gemeentelijke panden wordt mede aan de hand hiervan getoetst of deze geschikt zijn voor nachtcultuur. We streven ernaar per stadsdeel of deelgebieden ambities te formuleren.

NACHTVISIE

‘In Toronto hanteert men speciaal beleid om de nacht te beschermen. Met het zogeheten ‘Agent of Change’-proces beschermt de stad bestaande muzieklocaties tegen conflicten die kunnen ontstaan met bewoners van nieuwbouwwoningen in de buurt. Planologen worden in een vroeg stadium gewezen op de aanwezigheid van muziekpodia in de buurt. Ontwikkelaars worden verplicht om clausules over uitgaansactiviteiten op te nemen in verkoop- en verhuuraanbiedingen. Hierdoor weten nieuwkomers wat er in de buurt is en kunnen ze ervoor kiezen om van vestiging af te zien als ze op zoek zijn naar rust.’

Maatregel 3: Het verkennen van het Agent of Change-principe tot een Amsterdams model

2024

Naast de uitdagingen voor nachtcultuur die door de woningbouwopgave voor de stad opkomen, kampen sommige bestaande clubs bijvoorbeeld met klachten van nieuwe burens, waardoor het voortbestaan van deze clubs op het spel kan komen te staan. Door het Agent of Change-principe aan te passen aan de behoeften van onze stad en te verankeren in beleid kunnen wij de Amsterdamse nachtcultuur verder beschermen. In 2024 wordt een Amsterdams model gebaseerd op dit beleidsprincipe verder verkend, in samenwerking met de stadsdelen, de directie Ruimte en Duurzaamheid en andere betrokkenen.

We verkennen of het mogelijk is om vaker het beleidsprincipe ‘wie het laatst komt, past zich aan’ in de toekomst te hanteren om nachtcultuur in Amsterdam te beschermen.

In steden waar dit wordt toegepast – zoals Toronto, Londen en San Francisco fungeert het principe als vertrekpunt voor ontwikkelaars, vergunningverleners en planologen. Als men bij gebiedsontwikkeling en het verlenen van vergunningen dit principe toepast, wordt nachtcultuur niet meer gezien als op de eerste plaats een bron van overlast, maar ook als waardevol onderdeel van het gebied. Voor meerdere clubs wereldwijd heeft het de redding van sluiting betekend.

2. Nachtcultuur op tijdelijke locaties

Naast de inzet op permanente plaatsen voor nachtcultuur en het zoeken van mogelijke tijdelijke locaties. In 2022 zijn voor het eerst locatie-onderzoeken uitgevoerd om de haalbaarheid van nachtcultuur binnen gemeentelijk vastgoed. Ook doen we – in het kader van het broedplaatsenbeleid – locatie- en haalbaarheidsonderzoek binnen bestaande en nieuwe broedplaatsen die aansluiting kunnen maken met de nachtcultuur in de stad. Het college zet in deze beleidsperiode in op de ontwikkeling van meer broedplaatsen in de stad. Deze locaties fungeren als hub voor creatieven, kunstenaars, culturele ondernemers en ambachtslieden uit de creatieve industrie. De huren zijn betaalbaar, er zijn broedplaatsen voor elke discipline.

Binnen het gemeentelijk vastgoed zijn er op dit moment vrijwel geen beschikbare locaties die zich lenen voor nachtcultuur. Om deze reden doet de gemeente ook een beroep op en oproep aan de particuliere sector om als partner aan de slag te gaan en ruimtes te melden die geschikt zijn voor initiatieven die op de plank liggen en in lijn zijn met de ambities en behoeftes geformuleerd in de Nachtvisie. Zo is bijvoorbeeld in 2021 in samenwerking tussen de NV Zeedijk en de gemeente het pand aangekocht waar Kanaal40 zich heeft kunnen vestigen. Ook de Tunnel in Zuidoost is een mooi voorbeeld van een dergelijk partnerschap met de particuliere sector. Het college zet nu ook een stap vooruit in Nieuw-West met een verkenning naar het mogelijk maken van twee nieuwe nachtcultuurinitiatieven voor een periode van maximaal tien jaar – met oog voor de ruimtelijke inpasbaarheid en financiële haalbaarheid. Over deze locaties zal in het najaar meer worden bekendgemaakt.

In broedplaatsen ontstaan nieuwe netwerken en wordt volop geëxperimenteerd met nieuwe vormen van kunst en cultuur. Voor veel makers zijn de broedplaatsen een springplank naar een eigenstandige beroepspraktijk. Ook in de nachtcultuur zijn er veel initiatieven met kansrijke ideeën en alternatieve visies, maar vaak zonder ruimte om deze uit te werken.

Broedplaatsen zijn bovendien locaties waar vaak al ruimte is voor nachtcultuur, hetzij door de huisvesting van clubs of door het bieden van werkruimte aan producers, dj's, lichtkunstenaars en andere creatieven werkzaam in of voor de nachtcultuur. Daarnaast biedt het Broedplaatsenbeleid de ruimte aan initiatiefnemers met goede ideeën om broedplaatsen te ontwikkelen met een specifieke focus op nachtcultuur.

Door het ontstaan van broedplaatsen met een focus op de nacht te faciliteren bieden we meer plekken voor experiment en groei. Denk hierbij aan broedplaatsen die een wisselwerking bieden tussen dag- en nachtcultuur: met studio's, opnameruimtes en lokalen, een dj-booth en ruimtes die kunnen worden ingezet voor dj-lessen en eventueel voor events. Met een lage, toegankelijke huurprijs krijgen meer nieuwe initiatieven de kans om concepten door te ontwikkelen. Bij broedplaatsen in bepaalde stadsdelen kan dit ook als uitwerking hebben dat de nachtcultuursector (voor en achter de schermen) inclusiever en diverser wordt.

Maatregel 4: Het mogelijk maken van nachtcultuurbroedplaatsen *eerste helft 2024-2026*

Op dit moment is er een beperkt aantal broedplaatsplekken waar ruimte is voor experimentele nachtprogrammering, zoals OT301 en Vondelbunker in stadsdelen West en Zuid. Hier is plaats voor nieuwe, creatieve initiatieven die het aanbod en de diversiteit in de nachtcultuur vergroten en voor crossovers tussen dag en nacht zorgen. Bij dit soort broedplaatsen kan gedacht worden aan een clubfunctie in combinatie met studio's of ateliers, bijvoorbeeld voor masterclasses en cursussen voor dj's of programmeurs of over geluid- en lichttechniek. Wat er precies mogelijk is, verschilt per broedplaats. Het blijft altijd maatwerk.

In samenwerking met Bureau Broedplaatsen onderzoeken we de actuele kaart van broedplaatsen om te kijken wat er mogelijk is op bestaande locaties.

DE TUNNEL EN SAMENWERKING ONTWIKKELAAR OMC

De gemeente Amsterdam en ontwikkelcombinatie OMC willen van een betonnen parkeertunnel in de buurt van de Johan Cruijff ArenA een tijdelijke plek voor nachtcultuur maken. Hiervoor heeft een open call plaatsgevonden waar verschillende cultuurmakers hun plannen hebben gedeeld die van De Tunnel een levendige plek willen maken.

Op de locatie waar het project Eleven Square wordt gerealiseerd, is om bouwtechnische redenen al een tunnel naar de toekomstige parkeerplaats aangelegd. De komende twee tot drie jaar biedt dit een kans voor een culturele invulling. OMC heeft zich als eerste ontwikkelaar opgeworpen om tijdelijk ruimte te maken voor nachtcultuur. De ontwikkelaar en de gemeente hebben de handen ineen geslagen om op zoek naar enthousiaste en ondernemende cultuurmakers of initiatieven op het gebied van nachtcultuur die deze plek tijdelijk willen gebruiken voor concerten, festivals, exposities of evenementen en nachtprogrammering.

Hiermee willen we tegemoetkomen aan de grote behoefte aan meer ruimte voor nachtcultuur in de stad. In het coalitieakkoord is bepaald dat er in gebiedsontwikkeling ruimte moet worden gemaakt voor nachtcultuur, bijvoorbeeld door tijdelijke invulling van ruimte. Met De Tunnel krijgt het al bruisende Zuidoost er eindelijk een plek bij die ruimte biedt voor experiment, expressie en cultuur – ook na zonsondergang.

Ook zoeken we uit wat er tijdelijk gedaan kan worden op locaties die zich niet direct lenen voor een nachtclub, maar wel voor een broedplaats. Wanneer er locaties of initiatieven zijn met een concept dat binnen deze plannen valt, kijken we graag mee hoe wij kunnen bijdragen.

Tijdens spreekuren hebben we veel initiatiefnemers gesproken die overdag (beeldende) kunstexposities/muzikale optredens willen programmeren die overgaan in een clubnacht. Dit kunnen we faciliteren door middel van studio's voor kunstenaars en muzikanten in combinatie met bijvoorbeeld een expositieruimte die in de nacht omgetoverd kan worden tot club. Een voorbeeld is Cinetol in Zuid waar de programmering regelmatig van de dag en de avond overloopt in de nacht en het publiek meegaat in de stroom van activiteiten.

Hiervoor reserveren we tussen 2024 en 2026 50.000 euro per jaar.

3. **Behoeften van bewoners in kaart brengen**

Amsterdam streeft naar een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid, en tussen het benutten en het beschermen van de fysieke leefomgeving. Waar nieuwe nachtcultuur zich vestigt in woonwijken is het belangrijk dat de belangen van de aanwezige bewoners worden gewogen. Tegelijkertijd is het van belang dat er ruimte is om te voldoen aan de behoeften van aanwezige en toekomstige bewoners op het gebied van nachtcultuur en daaraan gerelateerde evenementen, zoals festivals. Los daarvan zetten we waar mogelijk en nodig andere instrumenten in om te meten waar bewoners behoefte aan hebben op het gebied van nachtcultuur, aan de hand van enquêtes of andere vormen van raadpleging. Op deze manier kunnen we gericht beleid maken dat aansluit bij wat er in de stadsdelen speelt.

Maatregel 5: Het uitvoeren van een onderzoek naar de behoeften van bewoners op het gebied van nachtcultuur

tweede helft 2023-2024

Door onderzoek te doen naar de behoeften van de inwoners per stadsdeel meten we het draagvlak en de wensen verspreid over de stad voor specifieke vormen van nachtcultuur. Kunst en Cultuur coördineert dit onderzoek in afstemming met onder andere de stadsdelen en de afdeling Onderzoek,

Informatie en Statistiek. We ontwikkelen instrumenten waarin er ruimte is voor de geluiden van verschillende bewonersgroepen (herkomst, leeftijd, opleidingsniveau, culturele achtergrond en voorkeuren), zodat we dit onderzoek evenwichtig en transparant kunnen verrichten. Dergelijk onderzoek gaat ook in op thema's als veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De verwachting is dat de inzet van onderzoek een positieve bijdrage levert aan de ontwikkeling en ondersteuning van (nieuwe) initiatieven. Daarnaast biedt het meer inzicht in de specifieke behoeften per stadsdeel, wat de diversiteit en spreiding van het aanbod ten goede zal komen.

4. **Stroomlijnen gemeentelijke processen en procedures**

Bij de huidige stand van zaken gaat er regelmatig veel energie verloren doordat initiatiefnemers te maken krijgen met onduidelijke of trage procedures. Ook is het niet altijd duidelijk waar men binnen de gemeente terecht kan met vragen. Regelmatig ontdekken initiatiefnemers pas in een relatief laat stadium dat plannen niet haalbaar of mogelijk zijn vanwege de bestaande regelgeving. Het komt ook voor dat er binnen de gemeente kansen worden gemist doordat interne communicatie te wensen overlaat omdat de beleidsdoelen voor nachtcultuur nog niet voldoende zijn ingebed in het beleid van alle betrokken directies. Door een meer proactieve werkwijze, onder meer met betrekking tot aan nachtcultuur toe te wijzen locaties en vergunningen, kunnen we ervoor zorgen dat initiatiefnemers én beleidsmakers in een vroeg stadium weten wat er wel en niet mogelijk is. Meer helderheid willen we ook bieden over (on)mogelijkheden om af te wijken van een bestemmingsplan.

Maatregel 6: De huidige werkgroep nachtcultuur inbedden in de ambtelijke organisatie

2023-2026

Uit de Nachtvisie blijkt dat er een integrale inzet van de gemeente nodig is om nachtcultuur te stimuleren en te ondersteunen. We vormen een gemeentelijke werkgroep die vanuit verschillende invalshoeken expertise inbrengt en slagkracht heeft voor wat betreft ruimtelijke en vergunningskwesties. Deze werkgroep Nachtcultuur bestaat op dit moment uit vertegenwoordigers van de afdelingen Kunst en Cultuur, Bureau Broedplaatsen, Stedelijk Evenementen Bureau en Openbare Orde en Veiligheid. Zij komen bij elkaar wanneer er kwesties rond nachtcultuur spelen of wanneer initiatieven zich melden via het

Spreekuur Nachtcultuur. Wanneer nodig kunnen er telkens collega's van andere directies aan de hand van inhoudelijke thematiek worden uitgenodigd, bijvoorbeeld van Ruimte en Duurzaamheid, Maatschappelijke Voorzieningen, Vergunningenverlening, Toezicht en Handhaving, Grond en Ontwikkeling, Economische Zaken, GGD en Diversiteit en Inclusie. We verwachten dat dit ertoe bijdraagt dat er proactief wordt samengewerkt op het gebied van nachtcultuur en het veld hierdoor beter geholpen kan worden. Het gaat hier dus om het nog beter benutten van bestaande capaciteit binnen de gemeente ten behoeve van de diverse opgaven en uitdagingen met betrekking tot nachtcultuur.

De stadsdelen spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van nachtcultuur. Bestuur en stadsdeelcommissies staan vaak zowel dicht bij initiatiefnemers als bij omwonenden en andere belanghebbenden. Tegelijkertijd is de nachtcultuur voor de hele gemeente een relatief nieuw beleidsthema, waarbij ook stadsdeelorganisaties niet altijd even bekend zijn met de beleidsdoelen voor nachtcultuur. Ook is niet altijd duidelijk waar dit onderwerp is belegd. Vaak is er wel een link met cultuur, economie en ruimte. Een aanspreekpunt voor nachtcultuur in elk stadsdeel is een belangrijke schakel in de communicatie met het veld. Ook versterkt het de samenwerking tussen de stadsdelen onderling en met de centrale stad. Dit model wordt sinds 2021 toegepast in Londen, zodat bestuurders op wijkniveau kunnen sturen op een vitale nachtcultuur. Deze aanpak nemen wij over en daarom maken wij de stadsdelen inhoudelijk onderdeel van de integrale werkgroep.

Maatregel 7: Het uitvoeren van een analyse van de bestaande regelgeving van de gemeente omtrent nachtcultuur

2024

We werken vanuit de gemeente Amsterdam toe naar een nieuwe werkwijze om regelgeving op het gebied van nachtcultuur beter aan te laten sluiten op de praktijk. Dit komt ten goede aan de interne processen binnen de gemeente, maar kan initiatiefnemers ook helpen om de uitdagingen die zij soms binnen de regelgeving voor nachtcultuur ervaren, waar mogelijk weg te nemen. We voeren daarom in 2024 een analyse uit van de bestaande regelgeving. In samenwerking met het veld brengen we uitdagingen of knelpunten in kaart. Dit moet leiden tot een advies over eventuele verbeteringen.

3 Vertegenwoordiging sector

'De gemeente moet een jonge beleidsmedewerker aanstellen die de muziek volgt en signaleert welke discussies spelen in de nacht. Iemand die een analyse kan maken van wat er de afgelopen tijd in de clubs heeft gestaan, hoe de cultuur zich ontwikkelt en welke podia wat bijdragen en dus gestimuleerd moeten worden, bijvoorbeeld met subsidies. Denk ook aan een nachtkloet waar jonge ondernemers snel en soepel vergunningen kunnen aanvragen voor evenementen of hulp kunnen krijgen bij het vinden van locaties en leegstaande gebouwen. Zo kan de gemeente het nachtleven faciliteren.'

Rolinde Hoorntje, journalist, Nachtvisie (2021)

Uitdagingen

De sector heeft de afgelopen tijd stappen gezet om zich te organiseren, bijvoorbeeld in het Overleg Amsterdamse Clubs (OAC) en in de onlangs gevormde Nachtraad, waarin naast de gevestigde orde, het OAC, Koninklijke Horeca Nederland Amsterdam en de Evenementen Vereniging Amsterdam, ook de Nachtburgemeester, nachtburgers en nachtmakers vertegenwoordigd zijn. De instelling van de nieuwe Nachtraad en de verkiezing van de nieuwe Nachtburgemeester zijn stappen in de goede richting, maar het ontbreekt aan centrale inzet op thema's als veiligheid, bereikbaarheid, representatie en diversiteit. Tegelijkertijd is er aan de kant van de gemeente en de stadsdelen (nu nog) te weinig georganiseerde capaciteit om de nacht de aandacht te geven die zij verdient.

Actiepunten en maatregelen

5. **Structurele overlegvorm met Nachtburgemeester en Nachtraad**

De Nachtraad is in 2022 opgericht als overlegorgaan en belangenbehartiger namens de Amsterdamse nachtcultuur. De Nachtraad werkt met commissies die zich bezighouden met onderwerpen die van belang zijn voor de nacht, zoals vervoer en veiligheid. De Nachtburgemeester, in maart 2023 gekozen, treedt op als vertegenwoordiger en woordvoerder van de Nachtraad.

'Het is belangrijk de Amsterdamse nacht nu echt als prioriteit te gaan zien. De rafelranden, de clubcultuur: het is niet vanzelfsprekend, en in een steeds exclusiever wordende stad dreigen deze plekken te verdwijnen. Wij moeten de komende jaren vol inzetten op het bieden van een podium aan nieuw talent, het bieden van een thuis aan genegeerde nachtgemeenschappen, en het bieden van perspectief aan de huidige nachtondernemers en -makers. De uitvoeringsagenda en onze samenwerking met de gemeente zijn hierin belangrijke stappen.'

Nachtburgemeester Freek Wallagh, 3 juli 2023, Amsterdam

Maatregel 8: Het opzetten van een duurzame overlegstructuur tussen de gemeente en de sector

tweede helft 2023-2026

Er wordt een nieuw bestuurlijk overleg voor nachtcultuurbeleid ingesteld. De wethouder Kunst en Cultuur gaat driemaandelijks in gesprek met vertegenwoordigers uit de sector, via de Nachtraad (inclusief nachtburgemeester). Hierbij is ruimte voor zowel gevraagd als ongevraagd advies. Relevante stukken of voorstellen kunnen worden doorgezet naar de gemeenteraad. Op deze manier is er een directe en regelmatig terugkerende afstemming en wordt de afstand tussen sector en gemeente verkleind.

We gaan tevens in gesprek met de stadsdelen om uit te zoeken of het mogelijk is om nachtcultuurinitiatieven sneller op de hoogte te brengen van bezwaren of klachten uit de buurt. Er wordt uitgezocht of de bezwaren zo snel als mogelijk bij de ondernemer gemeld kunnen worden (kan indien gewenst geanonimiseerd) zodat ondernemers op de hoogte zijn en de mogelijkheid hebben om iets aan de klacht te doen.

6. Loket voor de nacht

CLUBCOMMISSION BERLIN

In Berlijn is de zogeheten Clubcommission Berlin al meer dan twintig jaar actief om bewustzijn te creëren over het belang van de clubcultuur, en om activiteiten ter bevordering hiervan te organiseren. De 300+ aangesloten leden kunnen er terecht voor juridisch advies, kennisdeling en uitwisseling. In Berlijn heeft elke partij in de gemeenteraad een woordvoerder clubcultuur.

Sinds januari 2022 organiseert de afdeling Kunst en Cultuur maandelijks een zeer goed bezocht spreekuur Nachtcultuur. Er is behoefte aan uitbreiding, bijvoorbeeld met spreekuren op locatie. Onderzocht wordt of deze taken deels kunnen worden belegd bij de stichting N8BM. In het verlengde hiervan kan stichting N8BM een bredere rol van betekenis in het nachtcultuurbeleid spelen door te adviseren over onder andere veiligheid in de nacht en *awareness*, en duurzaamheid. Tegelijkertijd fungeert de stichting als vertegenwoordiging en spreekbuis richting de gemeentelijke politiek en het maatschappelijk bestel. Verder focust de stichting op dit moment op trainingen en workshops rond thema's als *club ethics*. Dit initiatief biedt ruimte voor de dialoog over een inclusief en veilig nachtleven in Amsterdam. Onderdeel hiervan is het organiseren van workshops en trainingen voor onder andere clubpersoneel, in samenwerking met stichting Sexmatters. Dit zou de gemeente graag verder faciliteren en eventueel inhoudelijk uitbreiden. Deze onderwerpen sluiten goed aan bij het beleid van de gemeente op het gebied van veiligheid, diversiteit en inclusie.

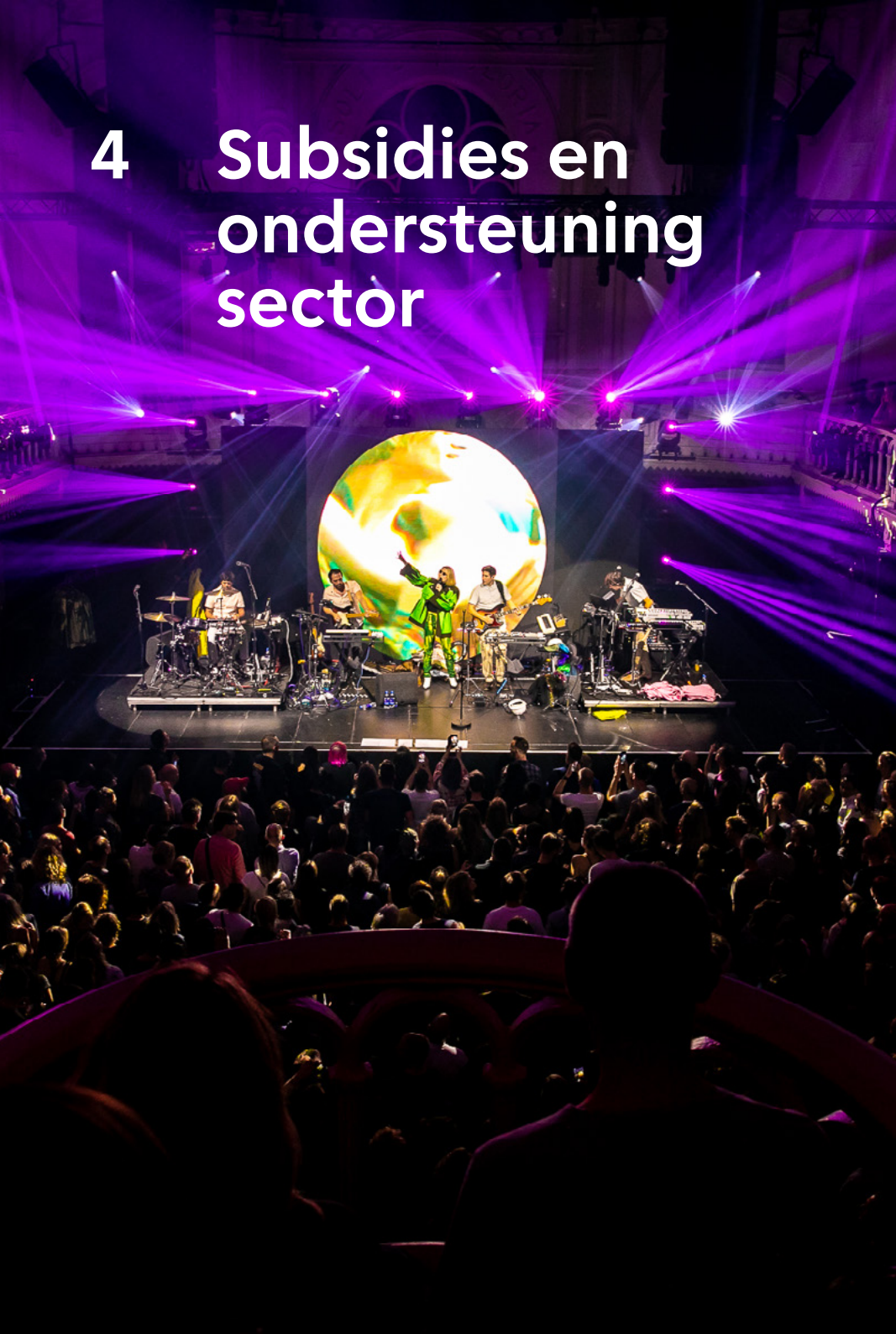
Maatregel 9: Het uitbreiden van de taken van Stichting N8BM met passende financiële ondersteuning

tweede helft 2023-2026

De nachtcultuur heeft baat bij een onafhankelijke partij die als aanspreekpunt en vertegenwoordiger kan fungeren voor makers en initiatieven, maar ook in staat is om projecten op te zetten, de gemeente te adviseren en actief in oplossingen voor de sector mee te denken. Om stichting N8BM in staat te stellen deze rol goed te vervullen bieden we vanuit de gemeente structurele ondersteuning. Dit zorgt ervoor dat er niet alleen projectmatig hoeft te worden gewerkt, maar dat er ook een vast team voor de stichting werkt en dat er ingezet kan worden op verdere professionalisering. Hierbij ligt de nadruk op de uitvoering van enkele inhoudelijke opdrachten en activiteiten binnen de thema's die spelen in de nacht en eerder zijn benoemd in de Nachtvisie, zoals fysieke en sociale veiligheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid, diversiteit en duurzaamheid. Dit gebeurt aan de hand van een jaarlijks activiteitenplan voor de periode 2023-2026.

Hiervoor reserveren we tussen 2023 en 2026 100.000 euro per jaar.

4 Subsidies en ondersteuning sector

AMSTERDAMS AKKOORD

'We onderzoeken hoe clubs – net als recentelijk in Berlijn – ook als cultuurinstelling aangemerkt worden om deze plekken zo meer te beschermen. We kijken actief waar er ruimte voor nachtleven en rafelranden kan worden toegevoegd bij gebiedsontwikkeling en zorgen dat er genoeg ruimte is voor festivals in de stad.'

Uitdagingen

Er zijn middelen nodig om nieuwe initiatieven te ondersteunen, programma's te ontwikkelen of plekken te behouden, bijvoorbeeld door te investeren in goede geluidsbescherming voor de omgeving. Clubs vallen nu doorgaans buiten de bestaande subsidieregelingen en horecakaders, of moeten daarvoor een aparte stichting oprichten. Ook schrikken zij soms terug voor de investering in tijd en geld die een subsidieaanvraag met zich meebrengt. Eisen en doelen die voor clubs meer haalbaar zijn, kunnen subsidies toegankelijk maken voor organisaties binnen de nachtcultuur.

Er is weinig stimulans voor crossovers tussen dag en nacht. Nieuwe spelers in het veld kunnen maar zeer beperkt gebruikmaken van stimuleringsregelingen. Daarnaast is er mede door de lockdowns bij een deel van de sector een achterstand ontstaan op het gebied van specifieke vakkennis. Er was weinig ruimte voor kennisoverdracht in de praktijk en een aantal ervaren mensen is uit de sector vertrokken. Een structureel probleem is dat er geen formele plekken zijn voor kennisoverdracht over de cultuur en geschiedenis van de Amsterdamse nacht (instituut of studie/minor). Hierdoor dreigt er veel kennis verloren te gaan over wat er in de afgelopen veertig jaar clubcultuur is opgebouwd.

'Nachtcultuur kent heel veel kunstuitingen, creatieve expressies van jongere generaties. Evenementen zijn een gesamtkunstwerk van muziek, decor, licht, visuals en theater. De wisselwerking tussen de artiest op het podium en het publiek is veel interactiever dan bij traditionele kunst. Het nachtleven is populaire kunst, waardoor het vaak over het hoofd wordt gezien. 'Serieuze' kunst werkt over het algemeen met subsidies. De nachtcultuur heeft altijd de eigen boontjes gedopt en is als kunststroming onzichtbaar gebleven voor instanties.

Ondertussen heeft de nacht het veel te druk met dingen doen om uit te leggen waarom dit cultuur is.'

Gert van Veen, journalist, Nachtvisie (2021)

Actiepunten en maatregelen

7. **Subsidieregelingen en ondersteuning**

De Amsterdamse cultuursector kent zowel gesubsidieerde makers en instellingen als zogeheten vrije producenten en podia. Het Amsterdamse nachtleven werkt dikwijls op een meer commerciële basis en komt zodoende meestal niet in aanmerking voor de bestaande subsidieregelingen. Daarnaast is er een groep makers die vaak buiten de boot valt omdat het hun ontbreekt aan een formele opleiding of kennis over alle mogelijkheden die er wel degelijk zijn. Zo kunnen kunstenaars, dj's en creatieven vaak individueel bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst aankloppen voor projectsubsidie. Er liggen ook kansen voor samenwerkingen met organisaties die zich specifiek inzetten voor lokale gemeenschappen en die opkomende artiesten boeken. Organisaties als Echobox Radio in Zuidoost en Radio Tempo Não Para in Noord zijn hier goede voorbeelden van.

In de Hoofdpijnen van het Kunstenplan 2025-2028 stimuleren we crossovers tussen de gevestigde gesubsidieerde instellingen en het nachtleven. Verder creëren we nieuwe regelingen voor de groep creatieven die minder vaak of niet meedingt naar de subsidiestromen. Ook zetten we in op kennisoverdracht, ontwikkeling en verdere bestending van de Amsterdamse nacht.

Maatregel 10: Het openstellen van een incidentele regeling voor jongeren

Vormgeving tweede helft 2023 en openstelling 2024

Om jong talent kansen te bieden zich te ontwikkelen en plannen uit te voeren stellen we middelen beschikbaar voor jongeren en verbinden we dit met nachtcultuur. Hierbij hebben wij in het bijzonder oog voor de autodidacten, informele netwerken en jongeren die niet gemakkelijk toegang weten te krijgen tot bestaande subsidieloketten. Het geld kan onder andere gebruikt worden voor initiatieven die zich richten op jongeren en jongerencultuur. Denk hierbij aan talentontwikkeling, experiment, professionele ontwikkeling en het bestendigen van nieuwe en bestaande initiatieven die bijdragen aan de nachtcultuur en de belangrijke thema's die hierin spelen, zoals diversiteit en inclusie, toegankelijkheid, veiligheid en duurzaamheid. Dit kan worden versterkt met bijvoorbeeld een mentorprogramma, waarbij ervaren makers jongeren coachen en begeleiden. Hierbij kan een Academie van Clubcultuur eventueel een rol spelen (zie maatregel 15). De uitwerking en uitvoering van een speciale regeling wordt vormgegeven in samenwerking met het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Wij werken de regeling verder uit in 2023 en zullen deze openstellen in de loop van 2024.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft voor de periode 2022-2024 extra middelen voor gemeenten beschikbaar gesteld in het kader van jongerencultuur. Deze impuls is onderdeel van een groter pakket aan maatregelen van het Rijk om het herstel van de cultuursector na de coronacrisis te bevorderen. Vanwege de kwetsbare positie van jongeren is er extra aandacht voor het bevorderen van cultuurparticipatie van deze groep.

In totaal stellen we in 2024 1.161.400 euro beschikbaar.

Maatregel 11: Het opzetten van een pilot fonds geluidsbeperking en -isolatie

2024-2026

Sinds 2018 wordt in Berlijn het zogeheten Schallschutzfonds ingezet, een fonds voor geluidsisolatiemaatregelen in clubs en poppodia. We onderzoeken de mogelijkheden voor een soortgelijk fonds om geluidsoverlast in de woon- en leefomgeving van clubs te voorkomen en te beperken. We richten dit fonds

op het beschikbaar stellen van een bijdrage in de vorm van cofinanciering voor investeringen in geluidsisolerende maatregelen en betere techniek voor geluidsbepanking. We starten met een pilot in 2024.

Voor dit fonds reserveren we tussen 2024 en 2026 in totaal 200.000 euro.

Maatregel 12: Het maken van ruimte binnen het Kunstenplan voor crossovers van dag- en nachtcultuur

2025

Als onderdeel van de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur 2025-2028 verkennen we de mogelijkheden om verbinding met de nachtcultuur te stimuleren binnen het Kunstenplan. Hierbij valt te denken aan samenwerkingen van nachtcultuurinitiatieven of clubs met musea of theaters. We willen culturele instellingen binnen het Kunstenplan aansporen om ook in de nacht te programmeren of dagprogrammering te maken die overgaat in de nacht. De nadere uitwerking hiervan volgt in de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur 2025-2028.

'Waarom is alles zo ingekaderd? Overdag moet je naar het museum, terwijl de nacht het moment is dat iedereen openstaat voor nieuwe impulsen. Eigenlijk heeft kunst in een galerie of museum vaak iets misplaatst. Zodra je kunst in een andere context plaatst, krijgt het ineens meer waarde, omdat het onderdeel wordt van je avond. Daarmee zou veel meer geëxperimenteerd mogen worden.'

Chafik Benhmidouch, beeldend kunstenaar, Nachtvisie (2021)

8. Begeleiding initiatiefnemers nachtcultuur

We juichen diversiteit in het aanbod van nachtcultuur toe. We kunnen daar een bijdrage aan leveren door ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot dezelfde knowhow over het starten van een bedrijf of initiatief. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over de mogelijkheden voor ondersteuning bij veiligheid en awareness. Uit de verkenningen voor de Nachtvisie kwam de roep om betere informatie voor het navigeren van de bureaucratie en regelgeving rond de nachtcultuur.

Betere informatievoorziening in combinatie met een loket voor de nacht kan drempels verlagen en kansen scheppen voor een brede doelgroep binnen de nachtcultuur.

Maatregel 13: Het opstellen van een gemeentelijke routekaart voor nachtcultuurinitiatieven

2024

In samenspraak met de sector ontwikkelt de gemeente een digitale routekaart nachtcultuur, met informatie over het aanvragen van vergunningen of subsidies, en een lijst van relevante beleidsdirecties en -afdelingen binnen de centrale stad en de stadsdelen. Deze routekaart wordt aangevuld met alle relevante informatie over het nieuwe stadsbrede horecabeleid, dat naar verwachting in 2023 wordt vastgesteld.

9. Juridisch kader voor culturele clubs

In Berlijn hebben bepaalde clubs officieel de status van culturele instelling. Daarmee wordt hun belang voor de culturele ontwikkeling van de stad erkend en gewaarborgd. In de Duitse hoofdstad fungeert deze status vooral als instrument bij stadsontwikkeling, om clubs te kunnen (her)plaatsen in een nieuwe wijk. Op dit moment hebben poppodia/clubs als Paradiso en Melkweg de status van culturele horeca, een specifieke horecavorm in het horecabeleid. Het is de vraag in hoeverre clubs voor nachtcultuur binnen dit beleid passen. Om een beschermde status als die van Berlijn ook in Amsterdam te kunnen hanteren is er een juridisch kader nodig dat als beleidsinstrument kan dienen.

DEFINITIE NACHTCULTUUR

Nachtcultuur omvat alle kunst en cultuur die tussen 22.00 en 6.00 uur wordt aangeboden, waaronder bijvoorbeeld nachtclubs en muziekpodia, en de ontmoetingsplaatsen die voornamelijk een sociaal-culturele rol vervullen in het nachtleven.

Definitie nachtcultuur, afgeleid van het onderzoek Waarde van de kleine uurtjes, Atlas Research in opdracht van de gemeente Amsterdam, 2021.

Maatregel 14: Het onderzoeken van de haalbaarheid van het concept culturele clubs als juridische entiteit

tweede helft 2024

We onderzoeken hoe de toekenning van een culturele club-status in Amsterdam zou kunnen functioneren, in navolging van het Berlijnse voorbeeld. Daarbij stellen we in de eerste plaats de vraag welke meerwaarde dit zou hebben, bijvoorbeeld ten aanzien van bestemmingsplannen of in de toekomst voor het aanvragen van subsidies, waarvoor momenteel enkel stichtingen in aanmerking komen. De juridische status van de aanvrager (rechtspersoon) vormt dus vaak een belemmering. Ook onderzoeken we op basis van welke kenmerken een club in aanmerking zou kunnen komen. Daarnaast wordt onderzocht of het mogelijk is om nachtcultuur aan te merken als immaterieel erfgoed volgens de UNESCO-normen.

10. Kennisoverdracht en mentorschap

NACHTVISIE

Kennisuitwisseling is een cruciaal onderdeel voor het pionieren met en faciliteren van experimenten voor (nacht)cultuur.

De nachtcultuur kent verschillende initiatieven die kennisoverdracht en mentorschap stimuleren. Amsterdam Dance Event geeft bijvoorbeeld als muziekconferentie, festival en ontmoetingspunt voor de creatieve industrie jaarlijks een impuls aan de sector. Een permanent instituut van en voor de nachtcultuur kan een belangrijke rol vervullen in de ontplooiing, emancipatie en verbinding van een nieuwe generatie Amsterdamse clubcultuurprofessionals.

Amsterdam 750

Het college heeft de ambitie om de nachtcultuur onderdeel te laten zijn van het jubileumjaar, met onder meer aandacht voor het stimuleren van jong talent, nieuwe verbindingen en duurzaam nalatenschap. We verkennen met de clubs wat voor evenementen kunnen worden georganiseerd. We zetten in op overdracht van kennis en kunde tussen bestaande en nieuwe (jonge) nachtmakers.

Maatregel 15: Het faciliteren van de oprichting en uitvoering van een Academie van Clubcultuur

tweede helft 2023-2026

Vanuit de sector komt het initiatief om een Academie van Clubcultuur op te richten om kennis en ervaring te behouden en nieuwe generaties te ondersteunen in hun professionele ontwikkeling binnen de nachtcultuur. Op het gebied van professionalisering is er veel te winnen. Dit betreft zaken als het produceren van activiteiten, de keuze voor een rechtspersoon en de samenstelling van een effectief team, maar ook duurzaam ondernemen en fondsenwerving. Verschillende clubs toonden zich enthousiast om hieraan bij te dragen. In opdracht van de gemeente wordt een uitvoerbaar model ontwikkeld voor een dergelijk initiatief. Hierbij zoeken we ook de samenwerking met de Nachtraad en maken we een bijdrage voor dit initiatief mogelijk.

Hiervoor reserveren we tussen 2023 en 2026 25.000 euro per jaar.

5 Financieel kader

Voor de bekostiging van diverse acties van deze uitvoeringsagenda worden middelen gebruikt uit het Coalitieakkoord 2022-2026. Het gaat hierbij om meerjarig incidentele middelen ten laste van de begroting Cultuur, waarbij voor de periode 2023-2026 in totaal 1 miljoen euro wordt gereserveerd.

De inzet van deze middelen in 2023-2026 is als volgt:

Maatregelen	2023	2024	2025	2026
Maatregel 4: Mogelijk maken van nachtbroedplaatsen	-	-	-	€ 150.000*
Maatregel 9: Uitbreiden van taken en financiële ondersteuning N8BM	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Maatregel 11: Opzetten Fonds geluidsbeperking en -isolatie	-	-	-	€ 200.000*
Maatregel 15: Faciliteren en uitvoeren Academie van Clubcultuur	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Overig – waaronder:	€ 75.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
▪ maatregel 1: uitvoeren locatie- en haalbaarheidsonderzoek				
▪ maatregel 5: uitvoeren onderzoek behoeften bewoners				
▪ maatregel 13: opstellen routekaart nachtcultuur				
▪ maatregel 14: onderzoeken haalbaarheid concept <i>culturele club</i> als juridische entiteit				
TOTAAL	€ 200.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 500.000

* De middelen voor maatregelen 4 (in totaal € 150.000) en 11 (in totaal € 200.000) worden flexibel ingezet in de periode 2023-2026. Een nadere verdeling van de middelen over de jaren zal meegenomen worden in volgende Planning & Control-besluiten.

Daarnaast worden middelen ingezet die door het ministerie van OCW ten behoeve van jongerencultuur zijn toegekend. In totaal is voor Amsterdam 1.161.400 euro beschikbaar. We kiezen bij de besteding ervan nadrukkelijk ook voor de verbinding tussen jongeren- en nachtcultuur.

Maatregel	2024
Maatregel 10: openstellen incidentele regeling voor jongeren	€ 1.161.400

Colofon

Uitgave

Gemeente Amsterdam
Economische Zaken en Cultuur
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Tekst en samenstelling: Team Nachtcultuur

Vormgeving: Today

Fotografie: Jordy Brada, Tim Buiting, Laura Jacobs,
Marit van Kooij, Dick Rennings, Marco Scheurink

Amsterdam, juli 2023

